

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2026 (skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Najnowsze polskie słownictwo. Przedmiot do wyboru
Kod przedmiotu*	IVC1
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	Studia drugiego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok; sem. 3
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy do wyboru
Język wykładowy	język polski
Koordynator	dr hab. prof. UR Robert Słabczyński członek Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. Maria Krauz, prof. UR (autorka sylabusy), językoznawcy

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3		20							3

1.2. Sposób realizacji zajęć**X zajęcia w formie tradycyjnej**

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów)

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ĆWICZENIA – ZALICZENIE NA OCENĘ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza dotycząca języka polskiego zdobyta na dotychczasowych etapach kształcenia.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	Celem zajęć jest poznanie leksyki współczesnej, części najszybciej zmieniającego się systemu językowego.
C2	Zapoznanie się z różnorodnymi typami przesunięć semantycznych: rozszerzenie lub zawężenie znaczenia oraz zmiany nacechowania stylistycznego wyrazów. Modyfikacja znaczenia wyrazu w tekście. Ustalenie przyczyn powiększania zasobu słownictwa.
C3	Poznanie najnowszego słownictwa rodzimego i obcego charakterystycznego dla współczesnej polszczyzny medialnej (Internetu, telewizji, prasy, radia).
C4	Zapoznanie się ze zjawiskiem mody językowej, analiza nowych połączeń frazeologicznych, ocena zapożyczeń.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka zna warstwy słownictwa oraz słownictwo wspólnoodmianowe i krytycznie ocenia zmiany semantyczne zachodzące we współczesnej leksyce.	K_Wo3; K_Wo8
EK_02	Wie, jakie są przyczyny zmian współczesnego systemu leksykalnego i widzi związki nowego słownictwa z kulturą dawną i współczesną.	K_Wo9
EK_03	Potrafi nazwać i opisać najnowsze zjawiska leksykalne w polszczyźnie, widzi miejsce neosemantyzmów w strukturze polisemu, umie wskazać najnowsze słownictwo w dyskursie medialnym i zna rolę słownictwa potocznego.	K_Wo6; K_Wo7; K_Uo9
EK_04	Potrafi krytycznie ocenić zapożyczenia, wyrazy modne, nowe związki frazeologiczne, kreatywność słowotwórczą młodzieży oraz zjawisko agresji językowej i wulgaryzacji języka.	K_Uo9
EK_05	Rozumie, że język to narzędzie komunikacji, umie doskonalić sposób porozumiewania się i ma świadomość znaczenia poprawnej formy wypowiedzi.	K_Ko3

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładów

Treści merytoryczne
<i>Nie dotyczy</i>

B. Problematyka zajęć warsztatowych

Treści merytoryczne
1. Tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny. Nowe wyrazy jako świadectwo zmian zachodzących w języku, kulturze, rzeczywistości.
2. Pojęcie leksemu, frazemu, związku frazeologicznego. Pojęcie neologizmu. Neologizm a okazjonalizm i efemeryda językowa.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

3. Przesunięcia semantyczne w zakresie znaczenia wyrazów: polisemia lub poszerzenie znaczenia, zmiana nacechowania stylistycznego, hiperbolizacja, użycie przenośne.
4. Zróżnicowanie słownictwa ze względu na kryterium chronologiczne, geograficzne, socjologiczne i funkcjonalne.
5. Najnowsze zapożyczenia w dyskursie medialnym. Wyrazy modne i nadużywane w prasie, radiu i telewizji. Specyfika komunikacji językowej w Internecie: przekształcenia słów, nowe formy ekspresji, gry językowe, akronimy.
6. Słownictwo środowisk młodzieżowych we współczesnej polszczyźnie. Kreatywność słowotwórcza.
7. Nowe połączenia wyrazowe. Źródła najnowszej frazeologii. Zmiany znaczeń frazeologizmów. Antropocentryzm frazeologii potocznej.
8. Najnowsze zapożyczenia i ich ocena. Wpływ języków obcych na polszczyznę mówioną młodego pokolenia.
9. Rola słownictwa potocznego w polszczyźnie XXI wieku.
10. Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze. Nazwy firm, onomastyka literacka, antroponimy.

3.4 Metody dydaktyczne:

- analiza tekstów,
- przygotowanie projektu,
- praca w grupach.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01; EK_02	obecność na zajęciach i aktywne uczestniczenie w nich (wykazanie się znajomością zadanej literatury przedmiotu)	ćwiczenia
EK_03; EK_04	ocena sposobu formułowania wypowiedzi na zajęciach; wykonywanie ćwiczeń zadawanych do domu w ramach przygotowania się do zajęć	ćwiczenia
EK_05	ocena indywidualnych wystąpień studentów na ćwiczeniach i konsultacjach	ćwiczenia, konsultacje

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Na zaliczenie przedmiotu (z oceną) składają się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajomość literatury przedmiotu(1/3 oceny), - aktywność na zajęciach (interpretacja przykładów)(1/3 oceny), - przygotowywanie przykładów na ćwiczenia(1/3 oceny). <p><u>Ocenę bardzo dobrą</u> otrzymuje student(ka), który(a) aktywnie uczestniczy w zajęciach (możliwa jedna nieobecność), przygotowuje się do nich, bardzo dobrze zna literaturę</p>

przedmiotu, wykonuje ćwiczenia zadane do domu (efekty są sprawdzane na zajęciach), samodzielnie przygotowuje ciekawy projekt.

Ocenę dobrą otrzymuje student(ka), który(a) aktywnie uczestniczy w zajęciach (możliwa jedna nieobecność), przygotowuje się do nich, dobrze zna literaturę przedmiotu, wykonuje ćwiczenia zadane do domu (efekty są sprawdzane na zajęciach), z pomocą nauczyciela przygotowuje projekt na zadany temat.

Ocenę dostateczną otrzymuje student(ka), który(a) uczestniczy w zajęciach (możliwa jedna nieobecność), na ogół przygotowuje się do nich, na poziomie dostatecznym zna literaturę przedmiotu, ćwiczenia zadane do domu wykonuje nieregularnie (efekty są sprawdzane na zajęciach), nie przygotował projektu.

Ocenę niedostateczną otrzymuje student(ka), który(a) opuszcza zajęcia, nie przygotowuje się do nich, nie zna literatury przedmiotu, nie wykonuje (albo rzadko wykonuje) zadane ćwiczenia, nie przygotował projektu.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, zaliczenia, egzaminu, napisanie referatu itp.)	53
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Dunaj B., *Tendencje rozwojowe najnowszej leksyki polskiej*, w: *Współczesna leksyka*, cz.1, red. K. Michalewski, Łódź 2001, s. 76-84.

Najnowsze słownictwo a współczesne media elektroniczne, red. R. Pawelec, M. Trysińska, Warszawa 2008.

Nowakowska B., *Nowe połączenia wyrazowe we współczesnej*

polszczyźnie, Kraków 2005.

Majkowska G., *Źródła najnowszej frazeologii*, w: *Polskie dźwięki, polskie słowa, polska gramatyka (system – teksty – norma – kodyfikacja)*, red. B. Pędzich, D. Zdunkiewicz-Jedynak, Warszawa 2011.

Markowski A., *Najnowsze zjawiska leksykalne w polszczyźnie*, w: *Kultura słowa w mediach audiowizualnych*, red. J. Bralczyk, K. Mosiołek-Kłosińska, Warszawa 2000.

Smótkowa T., *Nowe słownictwo w prasie*, w: *Język w mediach masowych*, red. J. Bralczyk, K. Mosiołek-Kłosińska, Warszawa 2000.

Zabawa M., *Nowe zapożyczenia semantyczne w polszczyźnie*, „Poradnik Językowy” 2004, z. 9.

Słowniki (wybrane pozycje):

Bąba S., J. Liberek, *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2002.

Chaciński B., *Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny*, Kraków 2003.

Dąbrowska A., *Słownik eufemizmów polskich, czyli w rzeczy mocno, w słowie łagodnie*, Warszawa 1998.

Nowy słownik gwar uczniowskiej, red. H. Zgótkowa, Wrocław 2003.

Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny, red. H. Zgótkowa, Poznań 1994-2005.

Słowa, słowa ... Czy je znasz?, red. T. Smótkowa, Kraków 2013.

Literatura uzupełniająca:

- Ciunowicz M., *Polityczne przeboje językowe*, w: *Najnowsze słownictwo a współczesne media elektroniczne*, red. R. Pawelec, M. Trysińska, Warszawa 2008, s. 107-120.

- Chlebda W., *Elementy frazematyki. Wprowadzenie do frazeologii nadawcy*, Łask 2003.

- Dąbrowska A., *Eufemizmy współczesnego języka polskiego*, Wrocław 1993.

Jadacka H., 2010: Neologizmy jako przedmiot opisu lingwistycznego, „LingVaria”, nr 1 (9), s. 39–52.

Język w mediach masowych, red. J. Bralczyk, K. Mosiołek-Kłosińska, Warszawa 2000.

Kowalikowa J., *O wulgaryzmach w świadomości językowej młodzieży*, „Poradnik Językowy” 2008, z. 2.

Kultura zachowań językowych Polaków. Materiały z VIII Forum Kultury Słowa, Rzeszów 20-22 października 2011, red. M. Krauz, K. Ożóg, Rzeszów 2013.

Marcjanik M., *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa 2007.

Markowski A., *Miejsce neosemantyzmów w strukturze polisemu (na materiale najnowszych neosemantyzmów języka polskiego)*, „Przegląd Humanistyczny” 2006, nr 5/6.

Na językoznawczych ścieżkach, red. A. Mikołajczuk, R. Pawelec, Warszawa 2007.

Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej, red. R. Mrózek, Katowice 2004.

Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze, red. A. Cieślikowa, B. Czopek-Kopciuch, B. Skowronek, Kraków 2007.

Satkiewicz H., *Zmiany w zasobie leksykalnym najnowszej polszczyzny*, [w:]

Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych, Warszawa 1994, s. 143–147.

Sękowska E., *Wpływ języka angielskiego na słownictwo polszczyzny ogólnej*, „Poradnik Językowy” 2007, z. 5.

Słownictwo współczesnej polszczyzny w okresie przemian, red. J. Mazur, Lublin 2000.

Słowo. Tekst. Czas VII, red. M. Aleksenka, M. Kuczyńska, Szczecin 2009.

Smótkowa T., *Neologizmy we współczesnej leksyce polskiej*, Kraków 2001.

Waszakowa K., *Tendencje rozwojowe w słowotwórstwie polszczyzny końca XX wieku*, w: *Przemiany współczesnej polszczyzny*, red. S. Gajda, Z.

Adamiszyn, Opole 1994.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej